

Datum
2019-09-12

Sida
1 (6)

Riktlinjer för Sunnemodellen – ett verktyg för dialog

KS2018/141/01

SUNNE | VÄRMLAND

Postadress
Sunne kommun
1. Kommunchef
686 80 Sunne

Besöksadress
Kommunchef

Sunne

Telefon
0565-160 00 växel
0565-164 14 direkt
070-236 34 65 mobil

Internet och fax
www.sunne.se
anneli.jansson@sunne.se
0565-160 01 fax

Giro och org.nr
744-2684 bankgiro
212000-1843 org.nr

Styrdokument	
Dokumenttyp	Riktlinjer
Antaget av med datum och paragraf	Kommunfullmäktige 2014-05-26, § 52
Reviderat av med datum och paragraf	Kommunfullmäktige 2019-10-14, § 102
Dokumentansvarig	Kommunikationsstrategen
Faktaansvarig	Kommunikationsstrategen
Gäller för	Alla nämnder och kommunala bolag
Giltighetstid	Tills vidare
Tidpunkt för aktualitetsprövning	2023
Relaterade styrdokument	Handbok för medborgardialog

Medborgardialog är ett strukturerat arbetssätt och en del i kommunens styrning. Du som utför en medborgardialog i Sunne kommun ska följa handboken för medborgardialog samt Sunnemodellen¹. Dessa ger vägledning och förutsättningar för en lyckad process.

SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) har under ett antal år fördjupat sig i ämnet medborgardialog både nationellt och internationellt och formulerar nedanstående:

”Medborgardialog innebär inte att det representativa systemet ersätts med direktdemokrati”

”Avsikten är att komplettera det representativa systemet genom att ge de förtroendevalda ett bredare underlag inför beslut”

Medborgardialog handlar om att ge medborgare/deltagare möjlighet att tala och lyssna på varandra, sätta fokus på det gemensamma och bjuda in till att ta ansvar och se handlingsmöjligheter. Metoden blandar olika grupper/intressenter och perspektiv för att hitta gemensamma prioriteringar och avvägningar där vi tar hänsyn till olika behov.

Medskapande

Sunne kommun vill i högre utsträckning använda kontakten med medborgarna som medskapare. Det är ett av målen i kommunstrategin, 2014-2025.

Vi vänder fokus från debatt till dialog och fokuserar på lösningar och ett gemensamt ansvar. Att arbeta med medborgardialog är en förändringsprocess som ger oss nya roller vilket kräver både utbildning och övning.

Vi går ifrån tankesättet ”brukare” som sätter ”jag” framför ”vi” med fokus på rättigheter och går istället till **tankesätt medborgare**. Det innebär ett **gemensamt fokus på allas bästa** och kräver engagemang och ansvarstagande. Medborgarna bjuds in att vara med och forma framtiden. Tillsammans skapar vi förändringar och hittar nya lösningar.

Vi skapar delaktighet, tillit och förståelse när vi bjuder in medborgarna från start.

Dialog framför debatt

Medborgardialog innebär dialog istället för debatt, att samtala istället för att fördöma. I en debatt argumenterar vi för att överbevisa varandra om min/vår ståndpunkt – att mitt/vårt behov är viktigast. Vi angriper och påpekar fel och vi hamnar ofta i ordklyveri.

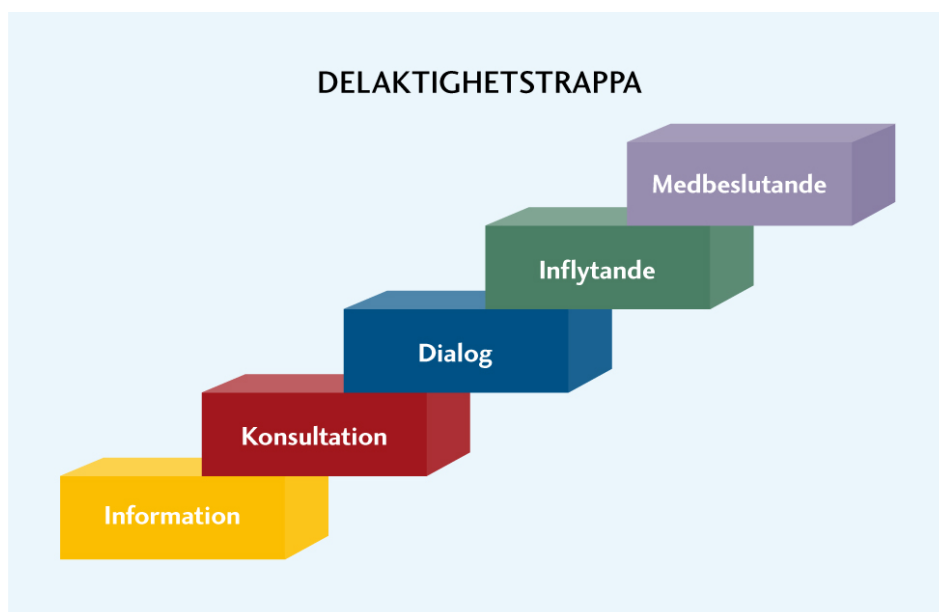
I en dialog står **lyssnande och respekt för varandras olikheter och olika åsikter** i fokus liksom nyfikenhet och öppenhet. Detta förhållningssätt skapar förutsättningar för tillit vilket öppnar upp för att kunna prioritera och finna lösningar som utgår från gemensamma behov. Lösningar och beslutsunderlag som utgår från det gemensamma har större förutsättningar att vinna acceptans.

¹ Sunnemodellen arbetades fram under EU projektet ”Genius Loci – platsens talang” som Sunne kommun drev 2008-2011.

Dokumentet är reviderat i samband med att handboken i medborgardialog arbetats fram 2016-2017. Ett av de övergripande målen i Genius Lociprojektet var att utveckla en tillväxtskapande modell. I detta dokument beskrivs själva arbetsättet för modellen. En mer utförlig beskrivning av metodutvecklingen finns att ta del av i ett annat projektdokument.

Genius Loci utvecklade nya arbetssätt utanför etablerade ramar med syfte att ge ökad tillväxt i regionen och stärka den globala konkurrenskraften i Sverige. Penta helix-samarbete där forskare, företag, offentlig sektor, föreningar och enskilda medborgareldsjälar samverkar och tar tillvara platsens lokala tillgångar är centralt i modellen. Projektet involverade över 4500 människor, 250 företag och 29 olika kommuner och organisationer. Modellen sprids till andra kommuner i Sverige, Norge och Danmark.

Delaktighetstrappan

I varje enskild process ska det tas beslut om **syftet med medborgardialogen och var i delaktighetstrappan vi väljer att gå in**. Förutsättningarna och påverkansmöjligheterna ska göras tydliga för **alla** inblandade – politiker, tjänstemän och medborgare.

Det är viktigt att skapa rätt förväntningar, eftersom detta påverkar både resultatet och klimatet under arbetet. Påminn om det under processen och ta det aldrig för självklart.

- vill vi **informera**?
(exempel på metoder: informationsmöte, trycksak, affischer, film, webb, sociala medier, media)
- vill vi **konsultera**?
(exempel på metoder: fokusgrupper, fysiska eller digitala paneler, Mystery Shopping som undersöker kvaliteten i en tjänst)
- vill vi låta medborgarna möta andra för att föra **dialog** om frågor som rör samhällets utveckling?
(exempel på metoder: dialogcafé, rådslag, walk and talk, expertpanel, SWOT-möte)
- vill vi ge medborgarna möjlighet att vara medskapande och få **inflytande** från identifiering av behov, utveckling av alternativ, val av förslag/lösningar?
(exempel på metoder: framtidsverkstad, workshops där viktiga intressenter arbetar tillsammans)
- vill de förtroendevalda delegera ett ansvar - **medbeslutande**?
(exempel på metoder: råd med beslutanderätt, medborgarbudget)

Modellen

Sunnemodellen bygger på fem pusselbitar och handlar både om ett förhållningssätt och en praktisk metod för att ta tillvara människors kompetens och vilja att bidra. Förhållningssättet är att människor **vill och kan bidra** med sina olika erfarenheter och kompetenser.

Människan/individen sätts i centrum i arbetsmodellen. Syftet är att ta vara på individens kompetens, kreativitet och vilja att vara med och påverka. Att arbeta med *medskapande* innebär att människor bjuds in tidigt i processen och att grupper mixas.

Eftersom mixen av olikheter och infallsvinklar ger många perspektiv ska möten mellan olika människor, intressen, åldrar, nationalitet och branscher skapas. Att möta människor som tänker annorlunda och har andra infallsvinklar än jag själv öppnar för att vi får förståelse mellan olika behov.

Förmågan att lyssna och ta vara på varandras kreativitet och idériedom bygger på hur vi *bemöter* varandra. För att få en trygg och kreativ samtalsmiljö behöver vi möta varandra med ödmjukhet och ha en öppenhet för allas åsikter. Att ha ett öppet sinne och **vara medveten om de fördomar och förutfattade meningar vi alla bär på.**

Pusselbiten *öppenhet* handlar om att det inte ska finnas några dolda agendor – arbetet börjar med ett blankt papper. Inga färdiga lösningar eller förslag finns. Det är enbart fakta och förutsättningar som presenteras. Allt som arbetas fram blir transparent.

Med dessa pusselbitar byggs ett ömsesidigt förtroende – *tillit* – som gör att vi tillsammans kan skapa förutsättningar för utveckling och tillväxt.

Förhållningssätt

När människor ska involveras i en arbetsprocess är det viktigt att de är med från start. Det innebär att det inte får finnas färdiga utredningar eller förslag. Det ska vara tydligt att diskussionerna inte redan är inledda eller redan har kommit en bit på väg.

Vitsen med arbetsmodellen är att få igång medskapande och engagemang. Det skapar vi när vi låter människor vara med från det allra första steget som tas i en process.

Förhållningssättet är att människor vill bidra med sina olika erfarenheter och kompetenser och att vi vill ta vara på detta. Vi ska främja mötet mellan olika människor, intressen, åldrar, nationalitet och branscher.

Undersökningar visar att det är människor utanför den till synes givna gruppen som ofta har de bästa idéerna. Vår förmåga att lyssna och ta vara på andras kreativitet och idériedom är därför en framgångsrik väg.

I komplicerade processer ska vi ta in en extern, neutral moderator eller processledare. Moderatoren ser till att ordet fördelas, att alla håller sig till ämnet och att siktet är inställt på att nå en gemensam helhetslösning där vi respekterar varandras åsikter.

Alla kan inte få sin vilja fram, men medskapandet i processen ger förståelse och acceptans för de beslut som slutligen fattas. De människor som är med i processen blir viktiga spridare. De är insatta och kan förklara.

Checklista för arbetet

Följ handboken i medborgardialog steg för steg – se separat dokument.

Praktiskt genomförande av en workshop enligt Sunnemodellen:

Beskriv förutsättningarna

Beskriv för deltagarna var i delaktighetstrappan just den här medborgardialogen äger rum. Var tydlig med förutsättningarna och deltagarnas möjlighet att påverka.

Mål och syfte

Beskriv hela dialogprocessen och varför den genomförs: antal möten, bearbetning av synpunkter, vad som händer emellan mötena. Om processen ska leda fram till ett direkt beslut eller om resultatet är rådgivande för politiken.

Låt alla komma till tals – var nyfiken. Fördela ordet jämnt mellan grupperna. Visa ödmjukhet och öppenhet inför allas åsikter.

Tips: Skriv ner syfte och mål samt graden av delaktighet på blädderblock väl synligt för deltagarna på mötet.

Tidplan

Berätta hur länge processen ska pågå och när beslut kan förväntas komma.

Presentera fakta och utmaningen

Presentera utmaningen: vad är det vi ska hitta en lösning på?

Presentera de fakta som finns att förhålla sig till: exempelvis budget, lagar och andra förutsättningar. Inga färdiga lösningar föreslås från kommunen, bara fakta. Om det, som exempel, gäller övergripande skolfrågor ska det finnas representanter med från kommunens alla skolor så att helheten blir belyst.

Berätta om spelreglerna för mötet: det är inte tillåtet att säga en idé på det här stadiet. Allas åsikter är välkomna och ska respekteras

Informera om hur deltagarna får återkoppling. Visa ”hjulet” på bild och de steg som ska tas i processen. Gör alltid det ni lovar att ni ska göra. Informera om det kommer in nya infallsvinklar som påverkar arbetet. Låt deltagarna ta del av dokumentationen och visa hur deras åsikter har redovisats.

Fakta

Du som ska utföra en medborgardialog i Sunne kommun ska följa handboken för medborgardialog samt Sunnemodellen.